

År 1994, tirsdag den 21. juni
blev i bs.nr. 2026/89:

Sparekassen Sydjylland,

Adresse 1

By

mod

Sagsøgte

Adresse 2

Esbjerg

afsagt følgende

D O M:

Denne sag drejer sig om, hvorvidt forpligtelserne ifølge to gældsbreve, som Sagsøgte, har udstedt til sagsøgeren, Sparekassen Sydjylland, kan tilsidesættes helt eller delvist i medfør aftalelovens § 36.

Sagsøgte var i en årrække kunde hos sagsøgeren, hvor sagsøgtes søster Person 1 var ansat som assistent. Sagsøgte havde forskellige konti hos sagsøgeren. I et gælds brev, der er dateret den 18. marts 1988 og forsynet med sagsøgtes underskrift, har sagsøgte erkendt at skyldes sagsøgeren 65.000 kr. hvoraf 26.973,76 kr. var en forhøjelse. Det fremgår af gælds brevet, at det er udstedt til afløsning af et gælds brev på 38.026,24 kr. Person 1 kautionerede som selvskyldner for sagsøgtes forpligtelser ifølge gælds brevet. Samme dag underskrev sagsøgte en kassekreditkontrakt med et maksimum på 17.000 kr. Ifølge et andet gælds brev, der er dateret den 19. oktober 1988 og forsynet med sagsøgtes underskrift, har sagsøgte erkendt at skyldes sagsøgeren 48.458,78 kr. I en skrivelse af 10. juli 1989 vedlagt en engagementsopgørelse pr. 7. juli 1989 meddelte sagsøgeren sagsøgte, at sagsøgerens revision havde opgjort hendes mellemværende med sagsøgeren til 154.894 kr. i udlån og 3.398 i indlån. Af engagementsopgørelsen fremgår at udlånene omfattede blandt andet skylden ifølge

de to gældsbreve. I opgørelsen var skylden opgjort til henholdsvis 74.966 kr. og 47.034 kr. Sagsøgeren anmodede sagsøgte om ved at underskrive og returnere en kopi af skrivelsen at bekræfte mellemværendes størrelse, fordi sagsøgte havde fået oplyst, at **Person 1** havde fuldmagt til at disponere over sagsøgtes konti, dog uden at fuldmagten forelå i skriftlig form. Sagsøgeren anførte i skrivelsen blandt andet, at det af sagsøgerens materiale fremgik, at der i flere tilfælde var blevet hævet penge på sagsøgtes konti, og at pengene var taget med hjem eller hævet i følge aftale eller hævet uden dokumentation. Sagsøgte returnerede kopien af skrivelsen til sagsøgeren forsynet med sin underskrift. I en skrivelse af 29. september 1989 meddelte sagsøgeren sagsøgte, at hun var i restance med blandt andet afdragene på gældsbrevene, og at hun havde overtrukket sine konti. Den samlede restance androg 31.424 kr., som sagsøgeren anmodede sagsøgte om at betale senest den 13. oktober 1989; sagsøgeren tilføjede, at såfremt sagsøgte ikke overholdt betalingsfristen ville hele hendes engagement med sagsøgeren være forfaldent til fuld indfrielse. Sagsøgte betalte ikke restancen inden fristens udløb, hvorefter sagsøgeren anmodede sin advokat om at indkassere restgælden ifølge sagsøgtes engagementer med sagsøgeren.

Under denne sag, der er anlagt den 28. november 1989, har sagsøgeren påstået sagsøgte dømt til at betale 162.584,23 kr. med sædvanlig procesrente fra den 19. oktober 1989, til betaling sker. Det påstævnedes beløb fremkommer således:

..."Tilgodehavende ifølge gælds brevet af	
18. marts 1988	78.790,21 kroner
Tilgodehavende ifølge gælds brevet af	
19. oktober 1988	49.467,44 -
Overtræk på kassekreditkontrakt	22.393,70 -
Overtræk på budgetkonto	2.034,20 -

Overtræk på checkkonto	7.989,18 -
Overtræk på anfordringskonto	<u>1.459,50 -</u>
	<u>162.584,23 kroner" ..</u>

Sagsøgte har efter sin endelige påstand påstået frifindelse mod betaling af overtrækket på kassekreditkontrakten, budgetkontoen, checkkontoen og anfordringskontoen eller ialt 33.876,58 kr., subsidiært mod betaling af et efter rettens skøn fastsat større beløb end 33.876,58 kr. men mindre end det påstævnedes beløb alt med sædvanlig procesrente fra den 19. oktober 1989 til betaling sker. Sagsøgte har til støtte for sine påstande gjort gældende, at hendes forpligtelser ifølge gældsbrevene bør tilsidesættes helt eller delvist i medfør af talelovens § 36.

Sagsøgeren har bestridt, at der er grundlag for bringe aftalelovens § 36 i anvendelse i denne sag.

Om sagens nærmere omstændigheder er blandt andet oplyst følgende:

Ved dom afsagt den 18. februar 1992 blev **Person 1** idømt en betinget dom med vilkår om samfundstjeneste, idet hun blev fundet skyldig i overtrædelse af

..."straffelovens § 279 - bedrageri -

ved pr. 11. januar 1986, 1. januar 1987 og 18. marts 1988 i sparekassen Sydjylland, **By** afdeling, hvor hun var ansat, at have foranstaltet et allerede etableret lån, **Kontonummer 1**, med en søster, **Sagsøgte**, som låntager, forhøjet med hhv. 14.900,00 kr., 15.000,00 kr. og 26.973,00 kr. til ialt 65.000,00 kr., idet hun hos søsteren fremkaldte og udnyttede en vildfarelse, da hun under urigtig påskud formåede hende til at påføre sin underskrift på papirark med sparekassens logo,

som tiltalte efterfølgende forsynede med den nødvendige tekst m.v., således at dokumentet fremstod som et gælds-brev.

straffelovens § 279 - bedrageri -

ved den 19. oktober 1988 i sparekassen Sydjylland, [redacted] **By** afdeling, hvor hun var ansat, at have foranstaltet etablering af lån, [redacted] **Kontonummer 1**, 49.088,78 kr., med en søster, [redacted] **Sagsøgte**, som låntager, idet hun overfor søsteren fremkaldte og udnyttede en vildfarelse, da hun under urigtig påskud formåede hende til at påføre sin underskrift på papirark med sparekassens logo, som tiltalte efterfølgende udfyldte med den nødvendige tekst, således at dokumentet fremstod som et gælds-brev.

straffelovens § 278, stk. 1, nr. 1,

ved i tiden fra den 10. april til den 20. juni 1989 i sparekassen Sydjylland, [redacted] **By** afdeling, hvor hun var ansat, fra 3 forskellige kundekonti uretmæssigt at have hævet og forbrugt ialt 39.793,00 kroner..."

Under straffesagen afgav [redacted] **Person 1** blandt andet forklaring om straffesagens forhold 1 og 2. Hendes forklaring herom er gengivet således i kendelsen:

..."Vedrørende forhold 1 spurgte hun søsteren, om hun måtte forhøje lånet i søsterens navn, hvilket denne gik med til. Hun husker ikke, om de drøftede beløbet, men forhøjelsen var i hvert fald langt større end det, som søsteren havde givet tilladelse til. Hun mener, at søsterens lån var 10.000,00 kroner, der forhøjedes til 65.000,00 kroner.

Søsteren underskrev et blankt papir, hvorefter tiltalte var "frit stillet". Tiltalte modtog opgørelserne vedrørende lånet og videregav ikke disse til søsteren. Tiltalte er enig i, at restgælden i juli 1989 har andraget cirka

75.000,00 kroner. Hun har betalt cirka 2.000,00 kroner i afdrag på lånet.

Forhold 2 kom i stand på samme måde og ligeledes med søsterens blanko-underskrift. Den eneste forskel var, at der her var tale om etablering af et nyt lån.

Tiltalte mente oprindeligt, at hun ville være i stand til at klare afdragene, men forud for forhold 3 vidste hun faktisk ikke, hvad hun egentlig tænkte.

De oppebårne beløb er gået dels til forbrug, dels til afdrag, især på det store lån, der afvikledes med 3.500,00 kroner månedligt. Søsteren modtog 10.000,00 kroner i forbindelse med forhold 1 og senere 3.000,00 kroner.

Det samlede unddragne beløb ligger sandsynligvis i størrelsesordenen 145.000,00 kroner - med rentetilskrivning antagelig over 200.000,00 kroner..."

Under forberedelsen af denne sag har retten ved kendelse afsagt den 7. december 1993 bestemt, at det ved afgørelsen af sagen skal lægges til grund, at gældsbrevene oprettet den 18. marts og den 19. oktober 1988 ikke kan tilsidesættes i medfør aftalelovens § 30, og at gældsbrevene derfor er gyldige. Under behandlingen af dette spørgsmål forklarede sagsøgte blandt andet:

..."at hun var kunde hos sagsøgeren, dengang hendes søster, **Person 1**, var ansat hos sagsøgeren. Sagsøgte havde en lønkonto, hvorfra der blev overført penge til hendes budgetkonto og boligopsparingskonto. **Person 1**, der havde fuldmagt til at flytte penge fra den ene konto til den anden, ordnede alle hendes bankforretninger, og hun svigtede aldrig sagsøgtes tillid. Sagsøgte modtog løbende kontoudtog vedrørende sine tre konti hos sagsøgeren. Hun kan ikke huske, at hun har underskrevet gældsbrevet, der er oprettet den 18. marts 1988. Det er hendes underskrift;

hun aner ikke, hvordan den er blevet påført dokumentet, og hun afviser, at hun har underskrevet det en anden dag. Hun husker imidlertid ikke, om hun har set et blankt stykke papir, som hun kan have skrevet sit navn på. I forbindelse med en flytning, fik hun bevilget en kassekredit. Person 1 kom ud til hende med kassekreditkontrakten, som sagsøgte herefter underskrev, formentlig den 18. marts 1988. En dag nogen tid senere ringede Person 1 hende op og spurgte, om hun måtte komme ud til sagsøgte, fordi hun skulle låne 3.000,00 kroner af sagsøgte til at dække et overtræk. Det indvilgede sagsøgte i. Person 1 kom herefter ud til hende i middagspausen samme dag. Hun medbragte et blankt stykke papir med sparekassens logo. Person 1 sagde, at sagsøgte skulle sætte sit navn på papiret og gentog, at hun skulle bruge pengene til at dække overtrækket. Sagsøgte gjorde sig ingen nærmere overvejelser om, hvor pengene skulle komme fra, og hun undrede sig ikke over, at Person 1 ikke bad hende udstede en check på 3.000,00 kroner. Hun undrede sig heller ikke over, at hun ikke skulle underskrive en hæveblanket. Da hun havde underskrevet det blanke stykke papir, gav hun det til Person 1, som afleverede det i sparekassen. Person 1 skulle i det hele taget ordne det videre fornødne. De talte ikke om, hvordan pengene skulle tilbagebetales, eller hvordan de skulle forrentes. Det overlod hun til Person 1. Sagsøgte forventede ikke, at der skulle stå andet på dokumentet, end at der skulle hæves 3.000,00 kroner på hendes konto hos sagsøgeren. Person 1 har aldrig givet hende en kopi af kontoudtogene vedrørende de to gældsbreve. Hvis Person 1 havde spurgt hende, om hun ville medvirke til et lån på 50.000,00 kroner, havde hun sagt nej."...

Under sagen afgav aktionærkredsdirektør Person 2, By ligeledes forklaring. Han forklarede blandt andet:

..."at Person 1 var ansat som assistent og sagsbehandler hos sagsøgeren. Hun havde en individuel fuldmagt til at træffe almindelige dispositioner i forhold til sag-

søgerens kunder, men fuldmagten gjaldt ikke i relation til bankforretninger for hendes familiemedlemmer, hvilket fremgår af sagsøgerens instruks. En gang i første halvdel af 1989 konstaterede sagsøgerens interne revision, at **Person 1** via sagsøgerens EDB-anlæg havde begået forskellige uregelmæssigheder. De bestod i, at hun havde hævet på sin fars konto, sagsøgte konto, sin ægtefælles konto og sagsøgerens interne tratte-konto. Den fremgangsmåde, hun havde anvendt vedrørende dispositionerne over trattekontoen, kunne dække over udtrækkene i flere dage. Der var mistænkeligt mange transaktioner over trattekontoen. Han satte sig derfor - formentlig nogle måneder før den 10. juli 1989 - i forbindelse med sagsøgerens overordnede revision. Begge gældsbrevene, denne sag drejer sig om, er udskrevet på sagsøgerens EDB-anlæg og oprettet på et ark papir, der er fortrykt med en ramme eller en kant, der i øverste venstre hjørne indeholder sagsøgerens navn og sparekassernes logo. Begge gældsbrevene er blandt andet vitterlighedspåtegnet af en af sagsøgerens medarbejdere, sparekasseassistent **Person 3**. Ifølge sagsøgerens generelle instruks skal et vitterlighedsvidne enten overvære, at kunden underskriver lånedokumentet, eller "have set kunden i lokalet", inden vitterlighedsvidnet attesterer underskriftens ægthed, dokumentets datering og underskrivernes myndighed. Denne regel er overtrådt i dette tilfælde. Efter dokumentets oprettelse er der foretaget dokumentkontrol af andre medarbejdere hos sagsøgeren. Vidnet, der skal have forelagt alle engagementer over en vis størrelse, har set gældsbrevet, dateret den 19. oktober 1988. Da han fik det forelagt, var det fuldstændig udfyldt."...

Retten har udtalt i kendelsens præmisser:

..."Det lægges til grund som ubestridt, at underskrifterne på gældsbrevene, oprettet den 18. marts 1988 og den 19. oktober 1988, hidrører fra sagsøgte.

Efter den forklaring, som Person 1 afgav under straffesagen, og tildels sagsøgte forklaring, finder retten det godtgjort, at Person 1 ved svigagtig adfærd fik sagsøgte til at underskrive de to gældsbreve. Det lægges til grund, at gældsbrevene blev oprettet, for at Person 1 kunne rejse penge på dokumenterne. Hun optrådte derfor ikke som stedfortræder for sagsøgeren men handlede tvært i mod på egne vegne og i egen interesse. Retten finder som følge heraf, at Person 1 ikke i denne sag kan identificeres med sagsøgeren, hvorfor hendes onde tro er uden betydning for afgørelsen af sagen. Sagsøgte har ikke godtgjort, at sagsøgerens øvrige medarbejdere, der har behandlet lånesagerne, har eller burde have indset, at hendes underskrift på gældsbrevene var fremkaldt ved svig fra Person 1's side. Bestemmelsen i aftalelovens § 30 kan derfor ikke føre til, at gældsbrevene er ugyldige. Hverken den omstændighed, at sagsøgte ikke har modtaget kontoudtog, at Person 1 ikke havde fuldmagt til at disponere som sket, eller at sagsøgerens medarbejder, Person 3, ikke har overholdt instruksen for vitterlighedsattestation, kan - navnlig i betragtning af at sagsøgte overgav Person 1 formularerne til gældsbrevene forsynet med sin underskrift - begrunde andet resultat, "...

Der er under sagen afgivet forklaring af sagsøgte samt vidnet Person 1, Esbjerg.

Sagsøgte har blandt andet forklaret, at hun hverken interesserede sig for sit mellemværende med sagsøgeren eller for sine selvangivelser, for det tog Person 1 sig af.

Person 1 har blandt andet forklaret, at det ene af de to gældsbreve, sagen vedrører, blev underskrevet af sagsøgte en dag ude i den børnehave, hvor sagsøgte arbejdede; det andet gældsbrev blev underskrevet på sagsøgte's bopæl. Det første gældsbrev var en forhøjelse af et gammelt lån, hvoraf sagsøgte havde fået udbetalt 10.000 kr., mens vidnet havde

fået udbetalt resten af lånets hovedstol. Vidnet brugte pengene til at nedbringe sin gæld til sagsøgeren. Hun oppebar hele det beløb, gælds brevet blev forhøjet med i marts 1988. Efter gælds brevet var blevet oprettet, indsatte hun låneprovenuet på sagsøgte sparekassebog, og derefter overførte vidnet beløbet til sin egen konto. Hun brugte en del af beløbet til at afdrage på sin gæld til sagsøgeren; resten af beløbet - det drejede sig om 5-10.000 kr. - gik til forbrug. I oktober 1988 blev der oprettet et nyt gælds brev med sagsøgte som debitor. Vidnet husker, at hele det beløb, der blev lånt, blev overført til vidnets konto. Hun anvendte pengene til dækning af sin gæld til sagsøgeren. Hun har ikke trukket penge ud til forbrug men har løbende hævet på kontoen. Hun har ikke efterfølgende hævet større beløb på sagsøgte konti.

Sagsøgeren har udover anbringendet om, at aftalelovens § 36 er uanvendelig i denne sag, tillige gjort gældende, at sagsøgte ikke har bevist, at provenuet fra de to lån er anvendt til nedbringelse af **Person 1's** skyld til sagsøgeren. Sagsøgeren har blandt andet nærmere anført, at sagsøgeren hverken havde en faktisk viden eller burde viden om, at **Person 1** handlede svigagtig i forbindelse med oprettelsen af de to gælds breve, der ligger til grund for sagen. Ved rettens kendelse afsagt den 7. december 1993 er det lagt til grund, at der ikke skal ske identifikation mellem **Person 1** og sagsøgeren. Aftalelovens § 36 er ikke fra lovgivers side tænkt anvendt til i en situation som den foreliggende at reparere det skete. Sagsøgte har modtaget selvangivelser og andre dokumenter, der belyser hendes økonomiske situation, og hun har endog i juli 1989 underskrevet en skylderklæring. Det må efter sagsøgerens opfattelse føre til, at sagsøgte er bundet af gælds brevene, og der foreligger ikke omstændigheder, der kan begrunde, at gælds brevene skal tilsidesættes i medfør aftalelovens § 36.

Sagsøgte har blandt andet nærmere anført, at de omstændigheder, hvorunder gælds brevene blev oprettet og som er nærmere

beskrevet i rettens kendelse afsagt den 7. december 1993 bør medføre, at gældsbrevene tilsidesættes helt eller delvist. Det vil stride mod almindelig hæderlighed at fastholde kravet overfor sagsøgeren. Hvis retten ikke finder grundlag for en fuldstændig tilsidesættelse af gældsbrevene, bør der i det mindste ske en delvis tilsidesættelse, fordi **Person 1** har oppebåret låneprovenuet og anvendt det til nedbringelse af sin gæld til sagsøgeren. Aftalelovens § 36 er en generalklausul, der samler en række situationer op. Bestemmelsen kan anvendes overfor trediemand og såvel omstændigheder, som forelå da aftalerne blev indgået, som senere indtrufne omstændigheder, kan tages i betragtning ved anvendelsen af bestemmelsen. I denne sag bør retten se på situationen både ved gældsbrevenes oprettelse i 1988 og de efterfølgende forhold og nå til det resultat, at gældsbrevene ikke kan gøres gældende overfor sagsøgte.

Retten skal udtale:

Ved kendelsen afsagt den 7. december 1993 blev det antaget, at **Person 1**, ved svigagtig adfærd havde formået sagsøgte til at underskrive de to gældsbreve, og at sagsøgte ikke havde godtgjort, at sagsøgerens medarbejdere, der behandlede lånesagerne vedrørende gældsbrevene, var i ond tro om, at sagsøgtes underskrift på gældsbrevene var fremkaldt ved svig. Retten fastslog derfor, at gældsbrevene var gyldige.

Efter de afgivne forklaringer lægges det til grund, at **Person 1** oppebar provenuerne fra de lån, sagsøgeren bevilgede sagsøgte i marts og oktober 1988. Ved skrivelsen af 10. juli 1989 anmodede sagsøgeren, der i skrivelsen nøje redegjorde for baggrunden for henvendelsen til sagsøgte, sagsøgte om at godkende engagementet med sagsøgeren. Engagementet omfattede blandt andet de udlån, som gældsbrevene vedrørte. Uden indsigelse godkendte sagsøgte med sin underskrift på skrivelsen, at hendes mellemværende med sagsøgeren var som anført i skrivelsen, selvom det på dette tidspunkt har eller burde have stået hende klart, at **Person 1** havde

oppebåret låneprovenuene. I hvert fald under disse omstændigheder, hvor sagsøgte har bibragt sagsøgeren den opfattelse, at det, der var anført i skrivelsen, var i overensstemmelse med de faktiske forhold, finder retten, at der ikke er grundlag for hverken helt eller delvist at tilsidesætte de to gældsbreve i medfør aftalelovens § 36. Retten tager derfor sagsøgerens påstand til følge.

Efter sagens omstændigheder finder retten, at hver part bør bære egne omkostninger.

T H I K E N D E S F O R R E T:

Inden 14 dage skal [redacted] Sagsøgte [redacted], betale sagsøgeren 162.584,23 kr. med sædvanlig procesrente fra den 19. oktober 1989, til betaling sker.

Hver part bærer egne omkostninger.

[redacted] Anonymiseret

cst.